

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI

ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA PROGRAMI

A1 TÜRKÇE DERSİ

BİTİRME TEZİ

YALNIZLIĞIN GEREKSİNİMLERİ

Kılavuz Öğretmen: Abdullah Şahin

Öğrencinin Adı: Kadir

Soyadı: Efecik

Numarası: 011290038

Sözcük Sayısı: 3507

Araştırma Sorusu: Oğuz Atay'ın Korkuyu Beklerken adlı yapıtındaki hikayelerinde yalnızlığı nasıl işlemiştir?

ÖZ (ABSTRACT)

Bu yazı Uluslararası Bakalorya Programı uzun tez olarak hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Oğuz Atay'ın "Korkuyu Beklerken" adlı hikaye kitabındaki öykülerinde odak figürlerin yalnızlık portresinin nasıl çizildiğini incelemektir. Oğuz Atay'ın hikayelerinde yalnızlığı nasıl işlediğini bulmak için odak figürlerin yalnızlıklarının nedenini ve yalnız olduklarına işaret eden öğeleri incelemek gerekir. Bu öğelerden bazıları diğerlerine göre daha etkin ve belirgindir. Bu öğelerden birisi odak figürün toplumdan farklı olmasıdır. Yazar odak figürlerin yalnızlıklarını onların toplumdan hangi alanlarda daha değişik düşündüğünü ve davrandığını göstererek incelemiştir. Yazarın yalnızlığı işlediği bir diğer yol ise sosyal sınıf farkını ortaya koymasıştır. Hikayedeki odak figürler gerek yüksek gerek düşük, toplumdan farklı bir sosyal sınıfa tabidirler. Ayrıca odak figürlerin yalnız olmasını yazar toplumun onlara nasıl davrandığını ve onların topluma nasıl davrandığını göstererek incelemiştir.

Öz Sözcük sayısı: 121

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	4
1.Odak Figürün Toplumdan Farklılıkları.....	5
2.Odak figürün topluma karşı tutumu	8
3.Toplum tarafından dışlanma	11
4.Sosyal Sınıf Farkı.....	13
5.Sonuç.....	16
6.Kaynakça.....	17

Giriş

Oğuz Atay genel olarak hikayelerinde yabancılaşma ve yalnızlaşma kavramlarına değinir. Bu kitabındaki hikayelerinde de yalnızlığa değinmiştir. Asıl ilginç olan yalnızlık temasını öykülerinde nasıl işlediğidir. Öykülerinde yalnızlık kavramını belli yollar ve belli anlatım teknikleri ile incelemiştir. Öykülerinden olan Beyaz Mantolu Adam, Korkuyu Beklerken ve Tahta At'ta yalnızlık kavramını benzer şekilde incelemiştir. Bunlardan ilki odak figürün toplumdan farklılıklarını okuyucunun gözü önüne sererek yalnız olmasının sebeplerinden birini göstermiştir. Beyaz Mantolu Adam'da odak figürün toplumdan farkı toplumun herhangi bir yerinde bir iş tutturamamasındandır. Korkuyu Beklerkende ise odak figürün toplumdan farkı yalnız yaşamayı seçmiş olmasıdır. Tahta Atta odak figür Tuğrul Bey etrafındaki insanlardan daha bilgili olduğu için yalnızlaşmıştır. Yazarın yalnızlığı incelediği ikinci yön ise odak figürlerin topluma karşı tutumu üzerindedir. Veyaz Mantolu Adam toplum ile nadiren konuşması yalnızlığının nedenlerinden biridir. Korkuyu Beklerkende ise odak figür yabancıları sevmemektedir. Tahta Atta ise odak figür Tuğrul Bey birlikte yaşadığı toplumu cahil olarak görüp küçük görmesi yalnızlığının sebeplerinden biridir. Yazarın yalnızlığı incelediği diğer bir yol ise toplumun odak figüre karşı olan tutumu ve dışlamasıdır. Beyaz Mantolu Adamda insanlar odak figürü kullanırlar, bunun sebebi ise yalnız olmasıdır. Korkuyu Beklerkende ise arkadaşları odak figür ile alaycı bir içimde konuşurlar. Yazarın yalnızlığı incelediği son yol ise sosyal sınıf farkıdır. Beyaz Mantolu Adamda odak figür en alt sosyal sınıfa tabidir. Korkuyu Beklerkende odak figür dil bilmediği için etrafındakilerden daha alt sınıftadır. Tahta Atta ise Tuğrul Bey eğitilmiş olduğu için etrafındaki cahil insanlar nedeniyle yalnızdır.

1.Odak Figürün Toplumdan Farklılıkları

İnsanlar genel olarak içinde yaşadıkları toplumdan farklı düşüncelere, yaşam tarzlarına sahip oldukları için yalnızlık çekebilirler. Oğuz Atay da hikayelerinde yalnızlığı odak figür ile toplumun farklılıklarını göz önüne sererek yalnızlık kavramını işlemiştir.

Beyaz Mantolu Adam adlı hikayesinde odak figür kalabalık bir topluluk içinde başlar. Odak figür caminin önünde diğer dilenciler ile dilenmektedir. İlk farklılık etrafındaki dilenciler kadar acındırıcı olmamasıdır. İşi dilencilik olmasına rağmen acındırıcı olmaması diğer dilencilerden farklılığını ortaya koyar. Ayrıca odak figüre bu işte de başarısız olduğunu söylemesi yapmaya çalıştığı diğer işlerde de başarısız olduğu gerçeğini göstermektedir. Odak figürün verdiği ilk izlenim, dilenme olayını bile diğer insanlardan farklı olarak, acındırıcı görünmeden ve tek kelime etmeden yapmaktadır. *“Belki yoldan geçen birini durdurup, hastanededn yeni çıktığını ve hemşerisi inşaat çavuşuna gidecek parası olmadığını söyleyerek köylü taklidi yapabiliirdi; fakat, konuşmadığı için, bu bakımdan da başarı kazanması oldukça güçtü.”* (Atay, 12). Burada yazar odak figürün konuşmadığından bahsetmesi toplumdan belkide en büyük farkını ve yalnızlığının en büyük kaynağını dile getirmiştir. Daha sonra duvara dayanmış beklerken şişman bir adamın bavulunu taşımasını istemesi üzerine bavulu yüklenmeye çalışıp başarısız olması, deneyimsiz bir hamal olduğunu gösterir. Halbuki yaşadığı yerde hamallık ve dilencilik gibi işler yaygındır fakat bu işlerdeki başarısızlığı genel olarak etrafındaki toplumdan farklı olduğunu gösterir. Odak figürün ana karakter özelliği de toplumdaki normal bir insandan farklıdır. Genel olarak sessiz ve olaylara tepkisiz olması insanlar tarafından farklı yerlere çekilmesine neden olur. Bu yüzden toplumdan yine farklı düşmektedir çünkü etrafındaki insanlar ondan yararlanırlar. Odak figürün diğer bir farklılığı ise hikayenin adında da geçen beyaz mantodur. Odak figür beyaz mantoyu gördüğü andan itibaren mantoyu istemiştir. Halbuki bu manto bir kadın mantosu olması nedeniyle

alınmamıştır ve satıcı da odak figürü mantonun kadın matosu olup onu komik göstereceği ile ilgili uyarmasına rağmen mantoyu istemektedir. Odak figürün mantoyu istemesindeki amacı yazar sembolizm kullanarak açıklamıştır. Satıcın diğer tüm malları rüzgarda sallanmaktadır fakat manto ağır olduğu için sallanmaz bu da insanlar karşısında dik durup onların sürüklediği yere gitmemek için mantoyu istemesi nedeniyle olabilir. Mantoyu alıp giymesiyle birlikte herşey daha da farklılaşmıştır. Bu garip görüntüsüyle insanlar odak figürü turist sanmışlardır. O zamandaki toplumda bir insanın turist olarak anlaşılması toplumdaki ne kadar farklı olduğunu gösterir.

Korkuyu Beklerken adlı hikayede ise toplumdaki farklılık daha değişik bir biçimde anlatılmıştır. İlk olarak hikayenin büyük bir kısmının monolog olup odak figürün iç sesi üzerinden anlatılması yalnızlığının en büyük örneğidir. Beyaz Mantolu Adamdan farklı olarak bu hikayedeki odak figür karşılaştığı insanlar ile minimal düzeyde iletişim kurar ve etrafındaki insanlar tarafından yönlendirilmez. Öncelikle odak figür herkesten uzak tenha bir sokakta yaşamaktadır. Bunu bir akşam evine giderken bir monolog sırasında dile getirir. *“Neden üç evli sokağın en ucunda oturuyorsun?”* (Atay, 36). Odak figürün davranışları ve monologları sırasında ortaya çıkan karakterinde yalnızlık kavramının büyük bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Odak figür öncelikle rutine bağlı bir insandır. Bir kapının açık veya kapalı olması, bir eşyanın eski yerinde olup olmaması konusuna çok kafa yorar çünkü derin düşüncelere dalıp transa geçtikten sonra tekrar gerçek dünyaya dönünce etrafındaki nesnelere inceleyerek gerçeklikte mi yoksa hala düşünce alanında olup olmadığını düşünür. Evine gelen temizlikçi dışında yalnız başına yaşayan bir adamdır. Evindeki eşyaların her birinin yerini bilmesi o evde uzun süredir ve yalnız yaşadığının bir kanıtıdır. Ayrıca evinin çok evli sokaklara göre uzak bir yerde olup yaşadığı sokaktaki üç evden en uzakta olanında kalması da yalnızlığı aslında bilerek seçmiş olabileceğini göstermektedir. Odak figür bunu şu sözlerle dile getirmiştir. *“Bu sokakta ancak ben barınabilirdim. Benim de sebeplerim*

vardı” (Atay, 36). Buradan aslında yalnız olmayı kendinin seçtiğini ve bunun bir takım sebeplerden ötürü olduğunu görebiliriz. Yalnız kalmayı istemesi toplumdan hoşnut olmaması, dolayısıyla toplumdan uzaklaşmak istemesinden kaynaklı olabilir. Bunu ne zaman argo bir deyim kullansa kendine kızmasından anlayabiliriz. “*Havlayan köpek ısırılmaz. Hay Allah kahretsin!*” (Atay, 37). Buradaki deyim ona sevmediği toplumu hatırlatmaktadır ve bu yüzden kendine bu lafi söylediği için kızmıştır. Bilmediği bir dilde yazılmış olan mektubu aldığıında odak figür normalden daha da paronayak hale gelmiştir. Hayat rutini bozulmuştur.

Tahta at adlı öyküde odak figür Tuğrul Bey, toplumdan farklı düşüncelere sahip olduğu için yalnızlık çekmektedir. Hikayenin üzerine kurulan tahta at Tuğrul Bey’in yaşadığı yerde büyük bir öneme sahiptir. Daha önce tahta at Tuğrul Bey’in yaşadığı yere yıkım getirmiştir. İçindeki askerler köyü yerle bir etmiştir. Tuğrul Bey köyün genelinin aksine atın restore edilmesini istememektedir. “*Sönmüş sigarasını tahta ata doğru fırlattı.*” (Atay, 143) Burada tuğrul beyin tahta ata karşı nefretle dolu olduğunu görebiliriz. Tuğrul Bey’in aksine belediye reisi tahta atın restore olması fikrini desteklemektedir. “*Kasabamızı güzelleştirdiğimiz yetmiyormuş şimdi de harabelere el attık!*” (Atay, 143) Burada belediye reisinin tahta atı restore etmekten yana olduğu görülür. Tuğrul Bey sigarasını ata fırlattıktan sonra bekçi buraya çöp atmanın yasak olduğunu söylemiştir. Burada bekçi tahta atı işi olduğu için değil tahta atı restore etme fikrini savunduğu için Tuğrul Bey’e karşı çıkmıştır. “*Bu anıtın 9865894 sayılı kanuna göre kapalı zarf usulüyle ihalesine ve keyfiyetin gazete yoluyla ilanına oybirliği ile karar verilmiştir.*” (Atay, 144) Bekçi bu işi sadece tahta atı korumak için yapsaydı ince ayrıntısına kadar bilemezdi. At hakkında bu kadar ince ayrıntıya sahip olması onun da tahta atın yenilenmesini desteklediğini ve Tuğrul Bey’in atın yenilenmesi konusundaki fikri yüzünden yalnız kaldığını gösterir. Tuğrul Bey’in etrafındakilerden diğer bir farkı ise kitapta değişik bir şekilde tabir ettiği okumuş olmasıdır. Kitapta okumuş olmayı

“voulez vous” olarak göstermiştir. Voulez vous yabancı kelimeler olup aslında Tuğrul Bey’in “Ecnebi Lisan” yani yabancı dil bildiğini gösterir. Tuğrul Bey etrafına yabancı dil bildiği ve okuduğu için yabancısıdır ve yabancı olduğu için yalnızlık çekmektedir.

2.Odak figürün topluma karşı tutumu

Yalnız olmanın tek bir sebebi yoktur. Oğuz Atay da hikayesinde odak figürlerin yalnızlaşmasını birden çok şekilde göstermiştir.

Beyaz Mantolu Adam adlı hikayede odak figür daha önce de belirttiğim gibi sessiz ve tepkisiz bir kişidir. Bu yüzden yalnızlığının önemli bir bölümü topluma karşı tutum ve davranışları nedenindedir. Hikayede başka bir insan ile etkileşime girdiği ilk yer caminin önüdür. Odak figüre başörtülü ve çarşafly bir kadın para verdiğinde odak figür herhangi bir tepki vermez. Hatta parayı almak için avucunu bile kıpırdatmaz. Buradaki tepkisizliği dilenciligi sevmemesinden kaynaklanabilir. Fakat hikayenin geneline bakacak olursak genelde de sessiz olmasını bu olayın nedeni olarak değerlendirebiliriz. Kadına sadece tepki vermemekle kalmayıp teşekkür dahi etmemesi de toplumdan ne kadar uzak olduğunu gösterir. Daha sonra yine caminin önünde dilenirken şişman bir adamın gelmesi ile odak figürün topluma karşı başka bir tutumunu ortaya çıkarır. Şişman adam ondan çantayı taşımasını ister. Odak figür hiçbir direnişte bulunmadan çantayı kaldırmayı dener ve başarısız olur. Burada yine topluma karşı tepkisizliği ön plandadır. Fakat burada tamamen topluma sırt çevirmediği görülür. Çantayı kaldırmak için uzaktaki becerikli bir hamalı izleyip taklit etmeye çalışması buna örnektir. Burada toplumdan kendini soyutlamayıp onlara benzemeye çalıştığını çıkartmak biraz zordur çünkü bulunduğu durumda bavulu kaldırmaya ihtiyacı vardır. Fakat toplumdan kendini tamamen soyutlamamıştır. Hikayede açıklaması zor başka bir karşılaşma ise iyi giyimli bir adamdır. Bu iyi giyimli adam buvilunu

taşıdığı için odak figüre tam para verecek iken odak figürün bu iyi giyimli adama bakarken ağlayan bir kızı görmesi ile parayı almadan uzaklaşmıştır. Burada bebeğin görüşüne uymuş ve iyi giyimli adamdan derhal uzaklaşmıştır. Burada yine diğer insanlara göre hareket ettiğini görebiliriz. Diğer insanlara karşı çıkmasını ilk defa beyaz mantoyu satan satıcıyla etkileşiminde görebiliriz. Odak figür beğendiği beyaz mantoyu üstünden çıkarmaya çalışan satıcının elini yavaşça itmiştir. Burada kendinden başka birine itimat etmeyip ilk defa karşı çıkmıştır. Mantoyu aldıktan sonra başına gelenlerde ise topluma karşı tutumu değişmiş, toplum tarafından yönlendirilmek yerine kaçmaya çalışmıştır. Beyaz mantosu nedeniyle ona bakmaya gelen insanlardan uzaklaşmaya çalışması buna örnektir. Kumaş dükkanında kukla gibi kullanılıp canlı manken olması yine insanlar tarafından kullanıldığının bir kanıtıdır. Burada yazar insanlar tarafından kullanıldığını sembolize etmek için kollarından tavana iplerle asıldığını belirtir. Tavana asıldığında bile tepki vermeyip sabit durması yalnızlığının sebidir. Çünkü iletişim kurmamaktadır.- Hikayenin sonunda yine onu yargılayan kalabalıktan kaçmak için denize girmiş ve yalnız bir biçimde hayatını kaybetmiştir.

Korkuyu beklerken adlı hikayede ise odak figürün topluma karşı daha belirli bir tutumu vardır. Hikaye genel olarak monolog şeklinde anlatıldığı için odak figür toplum hakkındaki düşüncelerini açığa vurmuştur. Öncelikle yabancılara olan antipatisini dil getirmiştir. Yabancıları gösterişli yaşam tarzlarını abartıp sanki kendi ülkelerinde her insan kendileri gibiymiş gibi gördükleri için sevmemektedir. *“Yabancı ülkelerde yaşama hasreti içinde kıvranan vatandaşlarımı azdırmak için gönderilmişlerdi sanki bunlar. Bakın, derlerdi; biz koyu ve ciddi elbiselerin giyildiği, sokaklarında büyük arabalarla gezilen ve salonlarında değerli içkilerin sunulduğu ziyafetler verilen bir ülkenin insanlarıyız.”* (Atay, 40). Burada odak figürün yabancılara karşı duyduğu nefreti dile getirmiştir. Yabancı olarak tabir ettiği kişiler zaten kendisine kültürel olarak uzak olan insanlardır yani onlara karşı dışlamacı bir tutumu olması normal olabilir.

Odak figüre gelen mektubun da yabancı bir dilde yazılmış olması da ona belki bu yüzden bu kadar rahatsızlık verip hayatının dengesini bozmuştur. Yabancı dilde yazılmış olan bu mektubu kuzey dillerinden biri olarak düşünmesine rağmen bir kuzey ülkesinin büyük elçiliğine gidip yardım istememesi yabancıları sevmediğindendir. Üniversitedeki arkadaşından yardım almaya karar verir. İlk olarak telefonda arkadaşını beklerken ne kadar yalnız ve işsiz bir adam olduğunu düşünür. Arkadaşı ders vermektedir, o ise telefon başında beklemektedir. Daha sonra üniversiteye dil uzmanı arkadaşını görmeye gittiğinde üniversiteye karşı büyük bir saygı duymaktadır. Önceki gece sırf üniversiteye gittiğinde ingilizce bile bilmediği için altta kalacağını düşündüğü için ingilizce öğrenmeye çalışır fakat başarılı olamaz. Bunun yerine sırf daha biligili görünüp dışlanmaması için llatice öğrenmekte karar kılır. Latince kitapla da pek şansı olmaz fakat kararlı olduğundan kitabı bırakmaz. Ertesi gün üniversitenin karışık koridorlarında kaybolunca yolu sormayı küçük düşürücü bulduğundan bahseder. Sonunda arkadaşını bulduğunda başka bir küçük düşürücü gerçeğe karşı karşıya kalır. Arkadaşı arabasını nereye bıraktığını sorar ama odak figürün arabası yoktur. Burada yalnızlık üniversite ve odak figür üzerinden işlenmiştir. Üniversite tüm olarak bilgiyi ve dil bilmeyi temsil etmektedir. Diğer tarafta tek başına odak figür dil bilmemektedir. Odak figürün üniversiteye saygı duymasının sebebi budur.

Tahta at adlı öyküde Tuğrul Bey'in etrafındakilere karşı tutumu yalnızlığı üzerinde büyük bir rol oynamıştır. Etrafındaki insanların kendi tarihleri konusundaki ilgisizlikleri Tuğrul Bey ile ters düşmelerinin sebeplerinden biridir. Köy halkı tahta atın onarımı ile daha çok turistin köye geleceğini düşünür. Tuğrul Bey ise tahta atın onarımının kö yün tarihine saygısızlık olduğunu düşünür. Bu durumda Tuğrul Bey'in yalnızlığının bir nedeni de köylülere karşı olan tutumudur. *“Sen benim kim olduğumu biliyor musun? dedi bekçiye. Biraz toparlandı adam. Rahmetli Tuzcuların Bekir Bey'in oğluyum ben, dedi.”* (Atay, 144) Burada Tuğrul Bey'in bekçiye olan

tutumunun küçük görücü olduğunu söyleyebiliriz. Daha çok kendine laf söyleyen köylülerin hiçbir şey bilmediklerini düşünerek cahil oldukları kanısında olduğu için onları küçük görmektedir.

3.Toplum tarafından dışlanma

Birçok toplumda yalnızlığın başlıca nedeni toplum tarafından dışlanmaktır. Oğuz Atay da hikayelerinde yalnızlık kavramını incelerken toplum tarafından dışlanmayı ön plana çıkarmıştır.

Beyaz Mantolu Adam adlı hikayede odak figürün yalnızlığı toplumun ona karşı davranışları sayesinde de görülebilmektedir. Öncelikle Beyaz Mantoyu satan satıcı odak figür mantoyu istediğinde ilk olarak etrafına bakıp odak figür ile dalga geçmek için suç ortağı aramıştır. Burada satıcının amacının odak figürün yalnızlığından yararlanarak üstünlük kurmak olduğunu söyleyebiliriz. Bunu da odak figürü yalnız bırakarak kendine bir suç ortağı bulmasından çıkartaabiliriz. Bu satıcı aynı zamanda Beyaz Manto'nun fiyatı hakkında da yalan söyleyip Mantoyu pahalıya satmaya çalışmıştır. Çünkü odak figürün yanında o Manto'nun o kadar para etmeyeceğini savunacak bir kimse yoktur. Beyaz Mantoyu satın aldıktan sonra toplumun odak figüre karşı olan tutumu nötrden çok dışlamacı olmuştur. Beyaz Manto giyen bu adam artık yalnızca zihinsel olarak değil, fiziksel olarak da etrafındaki toplumdan farklı ve buna bağlı olarak yalnızdır. İnsanlar onu nasıl karşılamak gerektiğini bilemez. Bazı insanlar onu yabancı bir turist sanarlar çünkü alışılmış toplumdan çok farklı görünmektedir. Bu kadar farklı görünen tek insan da odak figür olduğu için buradan odak figürün yalnız olduğunu çıkartabiliriz. Odak figürün yalnızlığı hikaye içinde birkaç kez dile getirilmiştir. Örneğin odak figürü kumaş satması için vitrinin önüne kayan bir satıcı kendisi bir kenara gidip onu yalnız bırakmıştır. Başka bir örnekte ise kumaş dükkanında canlı manken olduğunda vitrinde tek başına, hareketsiz ve kukla gibi durması yine odak figürün yalnızlığını gösterir. Kumaş dükkanından ayrıldıktan sonra toplumun odak figürü hor

görüp dışlaması en üst raddeye gelir çünkü artık sadece garip bir kadın montu değil aynı zamanda garip kumaşlar da giymetedir. Bu yüzden yine insanlar toplumdan farklı görüldüğü için odak figürü dışlarlar. Kimi bu suskun adamın pis bir yabancı olduğunu, kimi de sarılan kumaşların cüzzam gibi ciddi bir hastalığa karşı alınan bir önlem olduğunu düşünür. Bütün bunlar yanı sıra toplumun arasından odak figürün tarafını tutan kimse bulunmaz. Neredeyse herkes bu gördüğü garip adamı yargılar. Bu yüzden toplumun ona karşı aldığı tavırın yalnızlığını gösterdiğini söyleyebiliriz.

Korkuyu Beklerken adlı hikayede toplumun odak figürü dışlaması daha çok üstü kapalı bir biçimde işlenmiştir. Genel olarak herşey odak figürün gözünden işlendiği için toplumla girdiği nadir interaksyonları incelemek yalnızlığın işlenişini anlamak için önemlidir. İlk olarak üniversitedeki arkadaşını aradığında dışlanmayı görebiliriz. Üniversitedeki arkadaşı odak figürü onu aradığında ders vermektedir. Karşısına çıkan ilk insan “Şimdi derste; biraz sonra arayın.” diyerek kestirip atmıştır. Burada biraz da odak figürün karşısına çıktığı aramadığını söylemesinden dolayı telefondaki adamın hayal kırıklığı nedeniyle olmuş olabilir. “*Önce bir başkası çıktı telefona ve benim kendisini aramadığıma şaşıtı; biraz hayal kırıklığına uğrattım onu, üzüldüm. Heralde benden intikam almak için ,”Şimdi derste; biraz sonra arayın” dedi.*” (Atay, 43) Burada telefondaki adamın odak figürü dışlamak için değil onu aramadığı için hayal kırıklığına uğramış olduğundandır. Dışlamanın başka bir örneği üniversitedeki dil uzmanı arkadaşı tarafından. Odak figür arkadaşını ancak altıncı arayışında bulmuştur. Daha önce telefonu açmaması onu dışladığı ve istenmediği izlenimini vermek için olabilir. Telefonu açınca konuşmaları da çok önemlidir. “Nasılsın, ne var ne yok? dedik birbirimize, geleneklere uymuş olmak için.”(Atay, 43) Burada dil uzmanı arkadaşı, geleneklere uymuş olmak için merhaba dediği için bu görüşmenin onun tarafından biraz isteksiz olduğunu gösterir. Bu da bir çeşit dışlama örneği olabilir. Konuşma

devam etmiştir ve daha sonra odak figürün anlatımıyla “...ilgisini çekemedim. Öylesine bir olaymış gibi aldı; beklerim gel, bir şeyler yaparız heralde, dedi.” (Atay, 43) Bu değişik ve garip durumu çok normal ve olağan karşılaması odak figürü bek ciddiye almadığını ve onu dışladığını göstermektedir. Daha sonra odak figür görüşmeye gidip durumu anlattığında biri sana şaka yapmış olmasın demesi yine odak figürü pek ciddiye almadığını ve buna bağlı olarak dışladığını gösterir. Dil uzmanı arkadaşı mektubu çözdüğünde onunla alaycı bir şekilde konuşması da odak figürü ciddiye almadığını gösterir. “Ne oldu, korktun mu yoksa?” (Atay, 47) sözü dil uzmanının odak figürle alaycı konuşmasına örnektir. Bu da dil uzmanının odak figürü dışlamasına bir örnektir.

4.Sosyal Sınıf Farkı

Yalnızlığa sebep olan birkaç şey vardır. Bunlardan birisi de sosyal sınıf farkıdır. Oğuz atayın öykülerinde sosyal sınıf farkı yalnızlığın başlıca sebebi olmamasına rağmen etkili rol oynamıştır.

Beyaz Mantolu Adam adlı öyküde odak figür hikayenin başında caminin yanında dilenmektedir. Bu da yaşadığı toplumdaki sosyal sınıfların en düşük olanlarından. Dilenci olması başta karşılaştığı kadının ona acımasını sağlamıştır. Bu acıma aslında kadının odak figürün dilenci olmasıyla birlikte yalnız olmasından dolayı olabilir. Daha sonra yaşlı bir insan onu koluna takmıştır. Odak figür toplumun en alt sınıfından olduğu için yaşlı adam bu kadar kolay üstünlük kurmuştur. Bununla birlikte odak figürün yalnız olaması da bir sebebidir. Diğer insanların da odak figürün üzerinde bu kadar kolay üstünlük kurmasının sebebi de sosyal sınıf farkıdır. Örneğin odak figüre çantasını taşıtan ilk adam, onu dilenci olduğu için taşı da para vereyim demiştir. Bunun üzerine odak figürün çantayı sırtlaması, sosyal sınıfının düşük olmasıyla gelen ekonomik zayıflığın getirdiği para ihtiyacı ile açıklanabilir. Daha sonra yorulduğundan dolayı vapur

iskelesinin duvarının önünde sallandığında onu sarhoş diye suçlamışlardır. Bu olayın en önemli nedeni odak figür sosyal sınıfın en alt seviyesinde olduğu içindir. Çünkü dilenci görünüşü ile sallanan bir adam sarhoş olarak bakılırken iyi giyimli bir adam sallansa etrafındaki insanlardan efendim iyi misiniz gibi bir tepki alabilirdi. Daha sonra beyaz mantoyu almaya gittiğinde satıcının ona karşı tutumu ilk başta kıyafetlerinin sosyal sınıfın alt kısmını temsil etmesi sebebiyle olabilir. Bu da kurulan pazardaki ticaretle uğraşan toplum a göre düşük bir seviye olduğu için odak figürün yalnızlığı söz konusudur. Ayrıca bu durumu satıcının eğledirecek insan bulmak için etrafına bakmasından anlayabiliriz. “Çevresine bakındı satıcı, oyuna katılacak birilerini aradı. Karşı kaldırımdaki meyhaneden bir adam izliyordu onları; dirsekleri tezgaha dayalı, elinde birası, gülmeye hazır bekliyordu.” (Atay, 14) Burada satıcı ve diğer adam odak figür üzerinde görünüşünün alt sınıfı temsil etmesi nedeniyle üstünlük kurmuşlardır. Bu da odak figürün yalnızlığına başka bir örnektir. Aynı şekilde eğer odak figür daha yüksek bir sınıfı temsil etmiş olsaydı ona karşı tavırları daha değişik olabilirdi. Beyaz mantoyu giymeye başladıktan sonra görünümü değiştiği için insanlar ona daha değişik şekilde bakmaktadırlar fakat yine yalnızlık söz konusudur. Bu sefer de farklı gözüktüğü için bir yabancı olduğu düşünülmüş, yine yalnız kalmıştır.

Korkuyu beklerken adlı öyküde odak figür Beyaz Mantolu Adam adlı hikayenin odak figürü kadar sosyal sınıfta düşük olmasa da yine de öykü boyunca bir sosyal sınıf farkı, özellikle çevresine göre daha düşük bir sosyal sınıfa tabidir. Bunu ilk olarak yaşadığı yerden anlayabiliriz. Yaşadığı yerin en tenha sokağının sonunda oturmaktadır. Oturduğu sokaktaki 3 evin en izole olanı olması odak figürün sosyal sınıfta düşük seviyeye tabi olmasındandır. “... benim sokakta üç ev vardı, yani üç çöp tenekesi vardı.” (Atay, 36) Burada evini çöp tenekesi olarak tanımlaması alt sınıfa tabi olduğunu göstermektedir. Daha sonra odak figür dil uzmanı arkadışı aklına geldiğinden itibaren üniversite ve içindeki herşeye karşı bir saygıdan söz eder. Bütün bu bilgile monolog

yöntemiyle anlatıldığı için odak figürün düşüncelerini temsil ederler. Bu duyduğu saygı aslında kendinin dil bilmemesi yüzündendir. Burada da sınıf farkı ortaya çıkar. Üniversite kavram olarak okumuş ve dil bilen insanların yeridir. Bu yüzden üniversiteye gideceği günden önceki gün latince öğrenmeye çalışmıştır. Üniversite toplumunun çoğu okumuş ve dil bilen insanlar olduğu için odak figür yalnızlık çekmiştir. Bu bilgi farkı sosyal sınıf farkına işaret eder. Daha sonra dil uzmanı arkadaşıyla buluştuğunda arkadaşının ona arabayı nereye park ettin sorusu, aradaki sınıf farkına fiziksel bir obje eklemiştir. *“Fakat bu araba, insanlarla aramda ortak bir konuşma dili yaratılmasına engel oluyordu.”* (Atay, 45) sözü araba kavramının üst sosyal sınıfa ait olduğunu ve kendisinin arabası olmadığı için alt sınıf olduğunu, bu yüzden de kendisini konuşurken pek rahat hissetmediğini anlatır. Çünkü odada odak figür ve odak figürün arkadaşından başka diğer öğretim üyeleri de bulunmaktadır. Bu sınıf farkı odak figürü o kadar rahatsız etmektedir ki üniversiteden çıkarken otobüs durağına en uzak kapıdan çıkmıştır.

Sosyal sınıf farkı, Tahta At adlı hikayede etkin bir rol oynamaktadır. Tuğrul Bey, bilindiğinde değerli bir insan olunan “Ecnebi Lisan’ı” bildiği için diğer iki hikayenin aksine toplumdan daha üst bir sınıftadır. Sosyal sınıfının daha yüksek olması köylüleri küçük görmesine sebep olur. *“Biz de voulez vous okuduğumuz için Salih Efendi, senin anlamakta güçlük çekeceğin ve böyle yapmakla iyi edeceğin hünerler gösterebiliriz ve bunlar da hiçbir işe yaramaz, dünya kadar para kazanmaya yetmediği gibi.”* (Atay, 145) Burada Tuğrul Bey “voulez vous yaptık” derken okumayı ve dil bilmeyi anlatmıştır ve bekçi Salih Bey’in anlamakta güçlük çekeceğini belirtmesi de onu küçük gördüğünü gösterir. Ayrıca Tuğrul beyin üst sınıfa ait olduğunu bekçi Salih Efendi’nin davranışlarından da anlayabiliriz. *“Bir şapka giyseydin beyim”* (Atay, 147) Burada Salih Efendi’nin Tuğrul Bey’e beyim diye hitap etmesi Tuğrul Bey’in üst sınıfa mensup olduğunu gösterir. *“Sen benim kim olduğumu biliyor musun? dedi bekçiye. Biraz toparlandı adam.*

Rahmetli Tuzcuların Bekir Bey'in oğluyum ben, dedi. Mebus Bey, diyerek yarı hazırola geçti bekçi” (Atay, 145) Burada bekinin Tuğrul Bey'in babasının ismini duyunca hazırola geçmesi aradaki sınıf farkını ortaya koymaktadır. Tuğrul Bey daha üst bir sınıfa mensup olduğu için ortak bir dil kurulamaz ve bu yüzden Tuğrul Bey yalnızlaşır.

5.Sonuç

Sonuç olarak Oğuz Atay öykülerinde yalnızlığı belli başlıklar altında incelemiştir. Öncelikle odak figürler öykülerde her zaman etrafındaki toplumdan farklı bir sosyal sınıfa tabidirler. Beyaz Mantolu Adam ve Korkuyu Beklerken adlı öykülerde odak figürler etraflarındaki insanlardan daha alt bir sosyal sınıfa tabi olduklarından dolayı yalnızlaşmışken, Tahta At'ın odak figürü Tuğrul Bey etrafında yaşayan insanlardan daha üst bir sınıfta olduğu için yalnızlık çekmektedir. Ayrıca üç hikayedeki odak figürlerin hepsi de topluma karşı tutumlarından dolayı yalnızlık çekmektedirler. Beyaz Mantolu Adam ve Korkuyu Beklerkende odak figürler topluma karşı pasif bir tutum segilerken Tahta At'ın odak figürü Tuğrul Bey insanlara karşı aktif bir tutum alıp silah doğrultmaya kadar gitmesi yalnızlığının sebeplerinden biridir. Yazarın yalnızlığı işlediği diğer bir yol ise toplumun odak figürü nasıl dışladığını anlatmasıdır. Beyaz Mantolu Adam ve Korkuyu Beklerken adlı öykülerdeki odak figürler etrafındaki insanlar tarafından kullanılmış ve karşısındaki insanlar onlara karşı alaycı bir tutum almışlardır. Son olarak yazar odak figürlerin toplumdan farklılıklarını ele alarak yalnızlıklarını açıklamıştır.

6.Kaynakça

- Atay, Oğuz. Korkuyu Beklerken 34. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları, 2014